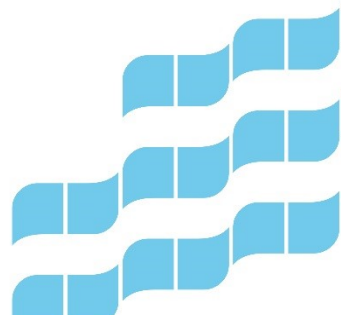

Tampereen kaupungin lukiokoulutuksen palveluverkkoselvitys

Palveluverkko 2030

Elinvoima- ja osaamislautakunta 7.6.2023

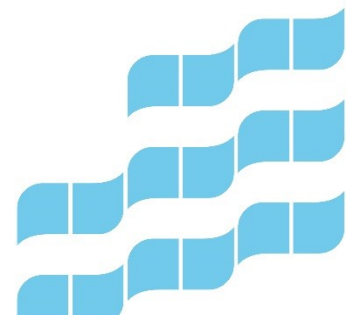
Tiivistelmä

Tampereen kaupungin lukioiden palveluverkkoselvitys tehtiin lukuvuoden 2022–2023 aikana. Taustaselvityksinä käytettiin mm. henkilöstölle, opiskelijoille ja ympäristökuntiin tehtyjä kyselyitä sekä valtakunnallisia kyselyitä (esim. Lukiolaisbarometri). Moniammatillinen työryhmä kokoontui kahdeksan kertaa ja palveluverkkoselvitystä esiteltiin eri tilaisuuksissa, mm. kaupungin tasolla, seudun edustajille, henkilöstölle ja opiskelijoille.

Palveluverkkoselvitys pohjautuu Tampereen kaupungin strategian mukaiseen väestönkasvuun, jonka mukaan 16–18-vuotiaiden ikäryhmä kasvaa huomattavasti ollen suurimmillaan vuosina 2028–2030. Nykyinen lukioiden palveluverkko on riittämätön kattamaan strategian mukaisen väestönkasvun nuorten ikäryhmässä. Väestönkasvusta ison osan selittää kasvava maahanmuutto. Selvityksessä tarkasteltiin myös muiden koulutuksen järjestäjien tilannetta Tampereella ja seutukunnissa. Suomalaisten koulutustason noston edistämiseksi on Tampereellakin syytä lisätä lukion käyvien osuutta ikäluokasta. Tällä hetkellä lukion käy Tampereella noin 56 prosenttia ikäluokasta, mitä ei voida pitää riittävänä. Vaikka ikäluokat hiljalleen pienenevät 2030-luvulla, on lisätilan tarve pysyvä, jotta saadaan lukiokoulutukseen osallistuvien määrää kasvatettua 60 prosenttiin. Toisen asteen koulutukseen on vapaa haku, joten Tampereelle tulee myös paljon opiskelijoita myös muilta paikkakunnilta. Tällä hetkellä vieraskuntalaisia on kaupungin lukioissa lähes 40 prosenttia opiskelijoista.

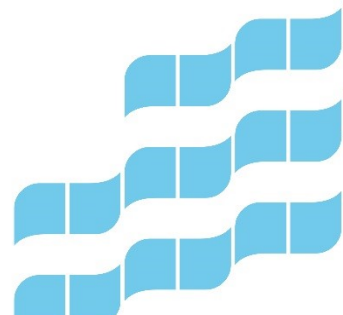
Palveluverkkoselvityksessä tarkasteltiin aloituspaikkojen ja lisätilan tarpeen lisäksi myös lukioiden muuttuvaa toimintaympäristöä. Keskeisimmät lukiokoulutusta muuttaneet säädökset liittyvät oppivelvollisuuteen ja koulutuksen maksuttomuuteen sekä lakisääteiseen veloitteeseen tehdä yhteistyötä esimerkiksi korkeakoulujen kanssa. Uudet säädökset, viime vuosina syntynyt hyvinvointivaje sekä kasvava opiskelijamäärä ovat lisänneet tarvetta panostaa uudella tavalla opiskelijoiden hyvinvointiin, yhteisöllisyyteen ja joustaviin opintopolkuihin. Nämä asiat korostuvat myös sekä opiskelijoille että henkilöstölle tehdyssä kyselyssä, joissa tärkeinä asioina nähtiin lähiopetus, turvallisuus, kohtaaminen, ruokalan viihtyisyys ja rauhallisen työskentelyn tilat. Hyvän ilmapiirin ja turvallisuuden edistäminen on olennaisen tärkeää tulevaisuuden ratkaisuisissa.

Lukiokoulutuksen saavutettavuutta edistetään käynnistämällä vuonna 2025 englanninkielinen lukiokoulutus Pyynikintie 2:ssa kohderyhmänä ne opiskelijat, joiden suomen tai ruotsin kieli ei ole lukion alussa riittävällä tasolla lukio-opintoihin. Lukioiden opiskelijamäärä on kasvanut viiden viime vuoden aikana 500:lla. Tällä hetkellä aloituspaikkamäärien lisääminen on hyvin haastavaa, koska nykyiset tilat ovat täynnä. Hatanpään lukion muuttaessa Pyynikintie 2:een vuonna 2025 saadaan lisätilaa noin 350 opiskelijalle. Samalla nimi vaihtuu Pyynikin lukioksi. Tämän lisäksi tarvitaan kuitenkin lisätilaa vielä noin 550 opiskelijalle. Uusi yksikkö pitää perustaa liikenteellisesti saavutettavalle paikalle. Palveluverkkoselvityksessä selvitettiin useita eri tilavaihtoehtoja. Niistä kolme jäi tarkempaan tarkasteluun. Nämä ovat SYK-kiinteistöjen Pinni A, Tredun Sammonkadun toimipiste ja Hakametsä Sport Campus (HSC). Huolellisen vertailun jälkeen palveluverkkoselvityksessä esitetään jatkovalmistelua HSC:n toimijoiden kanssa uuden toimipisteen saamiseksi Sammon keskuslukion alaisuuteen. HSC on uudenlainen liikunta- ja hyvinvointialan keskittymä. Uuteen yksikköön saadaan ainutlaatuista ja Tampereen vetovoimaa lisäävää liikunta-alan yhteistyötä lukioikäisille ja voidaan edistää opiskelijoiden liikkumista koulupäivän aikana. Yhteiskäytössä olevat tilat ovat kustannustehokkaita ja vähentävät ympäristökuormitusta ja mahdollistavat uudenlaisia oppimisympäristöjä.

Sisällys

Johdanto	4
1. Palveluverkon nykytilan kuvaus	6
1.1. Tampereen kaupungin lukioverkko.....	6
1.2. Tampereella toimivat muut lukiokoulutuksen järjestäjät	8
1.3. Tampereen ympäristökuntien lukiokoulutustarjonta	9
2. Toimintaympäristön nykytilan kuvaus	10
2.1. Väestöennusteet	10
2.2. Hyvinvointi lukioissa	12
2.3. Koulutuksellinen saavutettavuus	14
2.4. Keskeisimmät säädökset.....	16
3. Taustaselvitykset	17
3.1. Henkilöstö- ja opiskelijakysely.....	17
3.2. Muille koulutuksenjärjestäjille tehty kysely	21
3.3. Esittelyt ja osallistamiset	22
4. Johtopäätökset / Tulevaisuus	23
4.1. Opiskelijamäärien kehitys ja Pyynekintie 2:n käyttöönotto	23
4.2. Englanninkielinen lukiokoulutus	24
5. Lisätilan ratkaisuvaihtoehdot.....	25

Johdanto

Tampereen kaupungin ja seutukunnan lukiokoulutuksen palveluverkosta ja aloituspaikkatilanteesta on edellisen kerran tehty selvitys vuonna 2019. Tällöin kaupungin eri toimijoista koottu työryhmä selvitti lukiotilojen riittävyttä eri kasvuskenaarioiden perusteella, tarkasteli tilankäytön tehostamismahdollisuuksia ja esitteli eri vaihtoehtoja opiskelijapaikkojen lisäämiseksi.

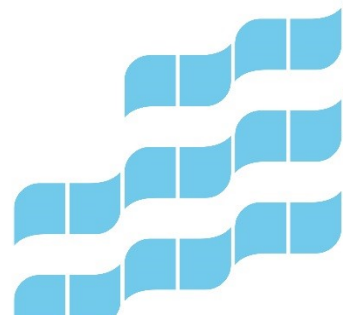
Vuoden 2019 lukioverkko selvityksessä esitettiin opiskelijapaikkojen lisäämiseksi kolme ratkaisukeinoa:

1. Lukiopaikkojen lisääminen nykyisessä palveluverkossa tilankäyttöä tehostamalla
2. Hatanpään lukion toiminnan siirtäminen keskustaan (Pyynikintie 2:een) ja
3. Tampereen teknillisen lukion kasvattaminen nykyisessä kiinteistössä tai lukiokoulutuksen järjestäminen Tampereen yliopiston Hervannan kampuksella.

Esitetyt toimenpiteet on käytännössä jo toteutettu. Nykyisten lukiotilojen tilankäyttöä on tehostettu lisäämällä kaikkiin lukioihin aloituspaikkoja siinä määrin, että joustonvaraa ei nykyisissä tiloissa enää juurikaan ole ilman, että opetuksen toteuttaminen siitä kärsii. Teknillisen lukion opiskelijamäärää on kasvatettu nykyisessä kiinteistössä ja Pyynikintie 2:een on suunniteltu lukiotilat, jotka syksystä 2023 alkaen palvelevat Tampereen lyseon lukion peruskorjauksen aikaisena väistötilana ja lukuvuodesta 2025–26 alkaen nykyisen Hatanpään lukion tiloina.

Elinvoima- ja osaamislautakunnan palvelusuunnitelmassa vuosille 2022–25 todetaan, että väestöskenaarioiden ja opiskelijamäärän kasvun perusteella lukiokoulutuksen nykyisen palveluverkon kapasiteetti loppuu noin 2020-luvun puolivälissä riippuen mm. ammatillisen koulutuksen suosioista ja muualta kuin Tampereelta tulevien hakeutumisesta kaupungin lukioihin. Hatanpään lukion toiminnan siirtyminen Pyynikintielle mahdollistaa opiskelupaikkojen lisäyksen ja aloituspaikkoja tulee lisää noin 30–90 tarpeen mukaan. Palveluverkkosuunnitelma päivitetään vuoden 2023 aikana ja sen tavoitteena on aloituspaikkojen lisääminen 25:llä vuoteen 2025 mennessä kaikkiin niihin lukioihin, joihin se on toteutettavissa ilman mittavia toimenpiteitä, sekä uuden lukion suunnittelun käynnistäminen.

Tampereen kaupunkiseudun hyvinvointipalvelujen työryhmässä on laadittu lukiokoulutuksen seudullinen tiekartta 2022+, jossa on esitetty kolme kehittämisteemaa: seudullinen koordinaatio, sidosryhmät ja kumppanuus sekä koulutuksen laatu. Kehittämisteemat on hyväksytty myös kuntajohtajien kokouksessa ja seutuhallituksessa. Seudullisen koordinaation avulla nähdään mahdolliseksi ratkaista esimerkiksi oppivelvollisuuden laajentumiseen ja koulutuksen saavutettavuuteen liittyviä

kysymyksiä, kehittää etätyöskentelyä, tilojen käyttöä, ratkaista opetustarjontaan liittyviä kysymyksiä sekä opiskelijoiden tukeen ja ohjaukseen liittyviä asioita.

Tampereen ja seutukuntien väestönkasvu on ollut viime vuodet hyvin voimakasta ja se näkyy myös lukiokoulutuksen opiskelijamäärissä. Lukion aloituspaikkamäärissä on otettava huomioon myös vuonna 2021 toteutunut oppivelvollisuuden laajentuminen toisen asteen koulutukseen. Vieraskielisen väestön kasvun myötä myös tarve englanninkieliselle lukiokoulutukselle on lisääntynyt. Tampereen kaupungin uusi väestösuunnite on julkaistu vuosille 2022–2040 ja sen pohjalta on ennakoitavissa lukioikäisten määrän kasvu lähivuosina siten, että huippuvuodet ovat 2030 luvun taitteessa. Vapaa hakeutumisoikeus toisen asteen oppilaitoksiin tuo suunnitteluun omat haasteensa. Jotta viime vuosina tapahtuneet nopeat muutokset ja ennakoitavissa oleva kehitys voidaan ottaa lukiokoulutuksen tilojen ja toiminnan suunnittelussa mahdollisimman hyvin huomioon, on vuoden 2019 lukioverkko selvitystä tarpeen päivittää ja tarkastella asioita joiltain osin uudelleen.

Marraskuussa 2022 aloitti Elinvoima ja kilpailukyvyyn palvelualueen johtoryhmän asettama uusi lukiokoulutuksen palveluverkkotyöryhmä työskentelynsä. Työryhmään kuuluivat:

Mari Aalto, lukiokoulutuksen johtaja (pj.)

Andrejeff Anni, kiinteistöpäällikkö, Kiinteistöt, tilat ja asuntopolitiikka

Hanninen Kari, rehtori, Tampereen klassillinen lukio

Heinämäki Anna-Kaisa, kilpailukykyjohtaja, Vetovoima ja edunvalvonta

Hännikäinen Matti, rehtori, Tammerkosken lukio

Kalliohaka Elina, koordinaattori, Kasvatus- ja opetuspalvelut

Leiwo Laura-Leena, kehittämispäällikkö, Lukiokoulutus

Murtovaara Petri, rehtori, Tampereen teknillinen lukio

Mäkitalo Ari, koulutusjohtaja / Jokinen Harri, suunnittelupäällikkö, Ammatillinen koulutus Tredu

Männikkö Jukka, talousjohtaja, Konsernihallinto

Nieminen Jaana, rehtori, Tampereen lyseon lukio

Peltonen Niina, rehtori, Tampereen aikuislukio

Viljakka Jarmo, hankepäällikkö, Kiinteistöt, tilat ja asuntopolitiikka

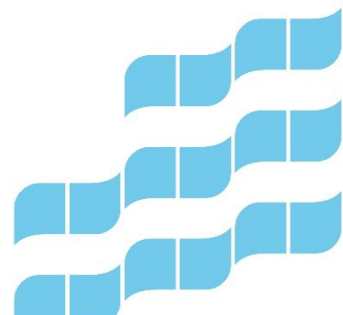
Vuorisalmi Ville, rehtori, Hatanpään lukio

Ylöniemi Tuija, rehtori, Sammon keskuslukio

Salmi Anja, suunnittelija, Lukiokoulutus (siht.)

Työryhmän tehtävänä oli

- päivittää ja täydentää vuonna 2019 tehtyä lukiokoulutuksen palveluverkkoselvitystä
- selvittää, miten kasvavalle opiskelijamäärälle pystytään tarjoamaan joustavat oppimisen polut

- selvittää, miten varmistetaan turvallinen ja terveellinen oppimisympäristö tulevaisuudessa
- ottaa kantaa englanninkielisen lukiokoulutuksen järjestämiseen Tampereella.

Työryhmä kokoontui kahdeksan kertaa. Palveluverkkotyötä on esitelty sekä Tampereen kaupungin että seudun eri ryhmille, kaupungin lukioiden henkilöstölle sekä opiskelijoiden edustajille.

1. Palveluverkon nykytilan kuvaus

1.1. Tampereen kaupungin lukioverkko

Tampereen kaupungin järjestämään lukiokoulutukseen kuuluu kuusi nuorten lukiokoulutusta antavaa oppilaitosta (ns. päivälukiot) sekä aikuislukio, jonka opetus painottuu iltaan. Kaikissa päivälukioissa tarjotaan yleislinjan lisäksi joko valtakunnallisen erityisen koulutustehtävän tai paikallisen opetussuunnitelmallisen painotuksen mukaista opetusta. Lukiot toimivat pääosin kaupungin keskusta-alueella tai sen välittömässä läheisyydessä kahta lukuun ottamatta. Lukiorakennukset ovat hyvin erilaisia ja eri aikakausina valmistuneita, mikä osaltaan vaikuttaa tilojen käyttöön ja niiden muunneltavuuteen. Osalla lukioista on myös yhteisiä tiloja kaupungin muiden toimijoiden kanssa.

Hatanpään lukio

372 opiskelijaa (9/2019)

378 opiskelijaa (9/2022), 125 aloituspaikkaa (2023)

OKM:n päättämänä erityisenä koulutustehtävänä musiikkipainotteinen opetus (musiikki ja musiikkiteatteri). Hatanpään lukion nykyinen rakennus on valmistunut vuonna 1927 ja se on peruskorjattu lukio-opetuksen käyttöön, lukion toiminta tiloissa alkoi syksyllä 2009. Osa Hatanpään lukion käyttämistä tiloista sijaitsee Hatanpään koulun tiloissa yhteiskäytössä perusopetuksen kanssa, mm. kuvataiteen ja liikunnan opetustilat sekä ruokailutilat.

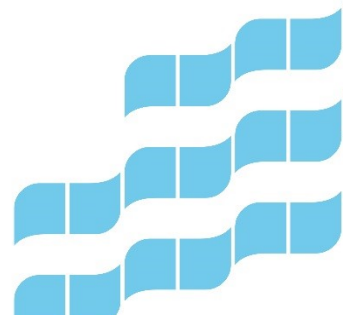
Hatanpään lukiolle peruskorjataan uudet tilat Pyynikintie 2:n kiinteistöstä. Uusiin tiloihin lukio siirtyy lukuvuonna 2025–26. Tällöin lukion opiskelijamäärä kasvaa noin 700–750:een.

Sammon keskuslukio

854 opiskelijaa (9/2019)

912 opiskelijaa (9/2022), 290 aloituspaikkaa (2023)

OKM:n myöntämänä erityisenä koulutustehtävänä urheilupainotteinen opetus sekä painotuksina viestintälinja ja syksyllä 2021 aloittanut skeittilinja. Lukio on valmistunut 2005, jolloin Sammon lukion toiminta siirrettiin kokonaisuudessaan

uuteen rakennukseen, ja samalla nimi vaihtui Sammon keskuslukioksi. Messukylän lukion toiminta siirrettiin Sammon keskuslukioon vuonna 2010. Samassa kiinteistössä Sammon keskuslukion kanssa toimii Tampereen aikuislukio.

Tammerkosken lukio

703 opiskelijaa (9/2019)

849 opiskelijaa (9/2022), 260 aloituspaikkaa (2023)

OKM:n myöntämänä erityisenä koulutustehtävänä kuvataide- ja design -painotteinen opetus. Tammerkosken lukio ja Kaarilan lukio yhdistettiin vuonna 2012. Lukio toimii luovien alojen lukiona ja se on toiminut mm. oppimisympäristöhankkeiden pilottikohteena. Samalla Sampola-kampuksella toimivat myös Sampolan kirjasto ja Tampereen seudun työväenopisto.

Tampereen lyseon lukio

614 opiskelijaa (9/2019)

603 opiskelijaa (9/2022), 145 aloituspaikkaa + 45 IB (2023)

OKM:n myöntämänä erityisenä koulutustehtävänä englanninkielinen IB-opetus ja painotuksena yhteiskuntatiedelinja (ent. Eurooppa-linja). Kiinteistön perusparannus alkaa syksyllä 2023 ja lukio siirtyy väistötiloihin Pyynikintie 2:n kiinteistöön. Peruskorjauksen yhteydessä on toivottu huomioitavan ainakin auditorion ja varastotilan lisäämistarpeet. Vuonna 1935 rakennettu kiinteistö on peruskorjattu viimeksi 1989–1990.

Tampereen klassillinen lukio

632 opiskelijaa (9/2019)

691 opiskelijaa (9/2022), 225 aloituspaikkaa (2023)

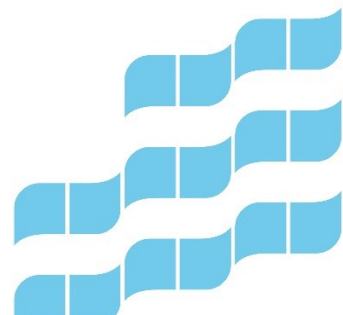
OKM:n myöntämänä erityisenä koulutustehtävänä luonnontiedepainotteinen opetus. Tontilla sijaitsevat 1907 valmistunut koulurakennus ja 1968 valmistunut lisärakennus. Rongansiiven luokkien muutostyöt valmistuivat 2013 ja yhdyskäytävä valmistui 2016. Nämä muutostyöt mahdollistivat opiskelijamäärän kasvattamisen noin 200 opiskelijalla.

Tampereen teknillinen lukio

297 opiskelijaa (9/2019)

452 opiskelijaa (9/2022), 155 aloituspaikkaa (2023)

Painotuksena matematiikka ja teknologia. Lukio aloitti vuonna 2014 Tredun kampusalueella päärakennuksen (A-rakennus) uudessa lisäsiivessä. Lukiolla ja Tredulla on runsaasti tilojen yhteiskäyttöä (opetustilat, opiskelijahuolto, henkilöstön tilat, liikuntasali, kirjasto, ruokala, aulatilat). Teknillinen lukio järjestää Tredun Tampereen kaupungin alueella sijaitsevien toimipisteiden opiskelijoille ylioppilaskirjoitukset.

Tampereen kaupungin päivälukioissa oli syksyllä 2018 yhteensä 3325 opiskelijaa ja syksyllä 2022 opiskelijoita oli 3868 (kuva 11 luku 4.1.). Suomi toisena kielenä (S2) opiskelijoita Tampereen kaupungin lukioissa oli syksyllä 2022 yhteensä 258.

1.2. Tampereella toimivat muut lukiokoulutuksen järjestäjät

Tampereella lukiokoulutusta tarjoavat kaupungin ylläpitämien lukioiden lisäksi Tampereen yhteiskoulun lukio, Kalevan lukio, Tampereen yliopiston normaalikoulun lukio, Tampereen steinerkoulun lukio ja Svenska samskolan i Tammerfors.

Tampereen yhteiskoulun lukio

888 opiskelijaa (9/2019)

915 opiskelijaa (9/2022)

Yksityinen lukio, jolla on OKM:n myöntämä ilmaisutaidon erityistehtävä. Koulua ylläpitää Tampereen Yhteiskoulun Säätiö. Kaikki hakijat hakevat ilmaisutaitolinjalle ja opiskelijat voivat valita mieleisensä määrän ilmaisutaidon kurseja. Koulu muutti nykyiseen kiinteistönsä vuonna 1901. Lisärakennus valmistui lukuvuoden 1958–1959 aikana ja Tampereen yhteiskoulun lukio laajeni naapurikiinteistöön kesällä 2009.

Kalevan lukio

619 opiskelijaa (9/2019)

658 opiskelijaa (9/2022)

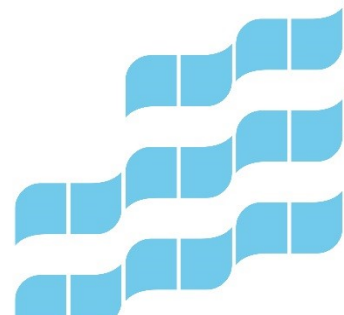
Yksityinen lukio, jonka ylläpitäjä on Kalevan lukion kannatusyhdistys r.y. Kalevan lukio perustettiin Kalevan yhteiskoulun nimellä vuonna 1952 ja lyhensi nimensä vuonna 1979 Kalevan lukioksi. Kalevan lukiossa on musiikkilinja.

Tampereen yliopiston normaalikoulun lukio (Norssi)

259 opiskelijaa (9/2019)

266 opiskelijaa (9/2022)

Lukio siirtyi lukuvuoden 2016–17 alusta Tampereen yliopiston keskustakampusalueelle toimittuaan sitä ennen Nekalassa. Normaalikoulu on Tampereen yliopiston ylläpitämä, kasvatustieteiden ja kulttuurin tiedekuntaan kuuluva opettajiksi valmistuvien harjoittelukoulu. Yläkoulussa ja lukiossa aloitti sirkuspainotteinen linja vuonna 2016. Sirkuslinjan yhteistyökumppanina on koulun lähellä sijaitseva Sorin sirkus. Lukiossa on mahdollisuus pyrkiä yleislinjalle tai vuonna 2012 alkaneelle BN-linjalle, joka on erikoistunut talous- ja elinkeinoelämään.

Tampereen steinerkoulun lukio

noin 180 opiskelijaa

Tampereen steinerkoulua ylläpitää Tampereen Steiner-kouluyhdistys ry. Steinerkoulu aloitti Tampereella vuonna 1971. Tampereen steinerkoulun lukiolla on OKM:n myöntämä steinerpedagogiikan erityinen koulutustehtävä.

Svenska samskolan i Tammerfors

noin 55 opiskelijaa

Lukion ylläpitäjänä on Förening för svenska samskolan i Tammerfors. Lukio sijaitsee Koulukadulla ja samassa kiinteistössä sijaitsevat myös peruskoulu sekä päiväkot. Tavoitteena on tasapainoinen kaksikielisyys. Opiskelijoista on Tampereelta noin 75 %.

1.3. Tampereen ympäristökuntien lukiokoulutustarjonta

Kangasalan kaupungin lukio

408 opiskelijaa (9/2019)

431 opiskelijaa (9/2022)

Kangasalle valmistui uusi lukio 2012 Pikkolan koulun läheisyyteen Roine-kampukselle. Lukion läheisyyteen valmistui vuonna 2018 Tredun Kangasalan uusi toimipiste. Lukiossa toimii musiikkilinja ja lukiossa on panostettu mm. laajaan kielivalikoimaan.

Ylöjärven kaupungin lukio

478 opiskelijaa (9/2019)

502 opiskelijaa (9/2022)

Ylöjärvelle valmistui uusi lukio vuonna 2012 ja se sijaitsee yhteisessä toimipisteessä Tredun kanssa Koulutuskeskus Valossa. Ylöjärven lukiolla on OKM:n myöntämänä erityisenä koulutustehtävänä yrittäjyyspainotteinen opetus. Keväällä 2023 on toimielimissä käsiteltävänä esitys koulutuskeskuksen laajentamisesta ja lukion aloituspaikkojen lisäämisestä 40:llä.

Pirkkalan kunnan lukio

262 opiskelijaa (9/2019)

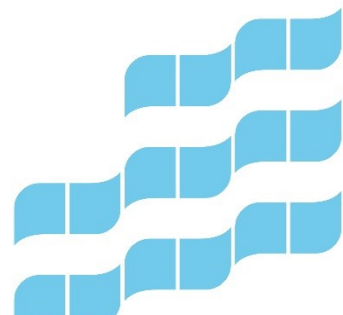
267 opiskelijaa (9/2022)

Pirkkalan uusi lukio Silmu valmistui vuonna 2017. Opiskelijamäärä Pirkkalan yhteislukio tarjoaa Tredun lentokoneasennuksen perustutkintoa ja lukio-opintoja kaksoistutkintona suorittaville opiskelijoille oppilaitosten sopimat opintojaksot sekä järjestää ylioppilastutkinnon.

Lempäälän kunnan lukio

410 opiskelijaa (9/2019)

425 opiskelijaa (9/2022)

Lempäälään vuonna 2017 valmistunut uusi lukio sijaitsee yhteisellä Virta-kampuksella Tredun Lempäälän toimipisteen kanssa. Virta-kampuksella on mahdollista suorittaa myös kaksoistutkinto. Rakennuksessa toimii myös Pirkan opisto.

Nokian kaupungin lukio

357 opiskelijaa (9/2019)

490 opiskelijaa (9/2022).

Nokian lukiolla on vuonna 2022 valmistuneet tilat yhteisellä Silta-kampuksella Tredun toimipisteen kanssa. Aloituspaikkamäärää on tässä yhteydessä nostettu 145:stä 170:een. Silta-kampuksella on mahdollista suorittaa myös kaksoistutkinto.

Oriveden kaupungin lukio

158 opiskelijaa (9/2019)

143 opiskelijaa (9/2022)

Oriveden lukio on yleislukio, jossa toimii painotuksina kirjoittajalukio, lentopallolinja sekä urheilulinja.

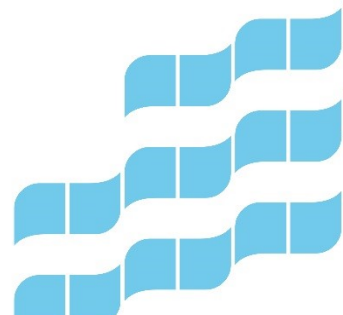
Ympäristökuntien lukioiden ja kaupungissa toimivien muiden koulutuksenjärjestäjien lukioiden opiskelijamäärätietoihin ja aloituspaikkasuunnitelmiin palataan taustaselvitysten kohdassa 3.2.

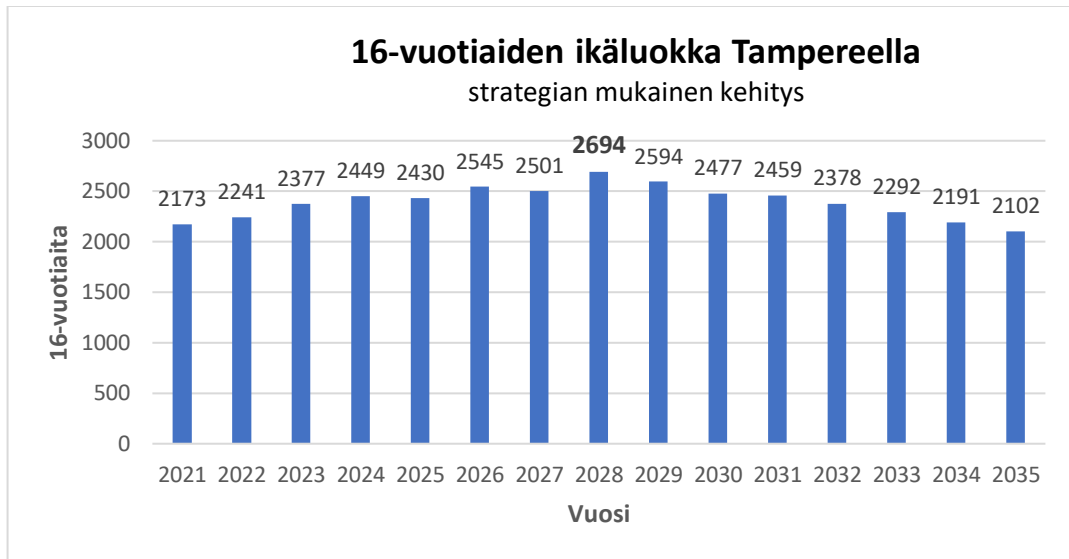
2. Toimintaympäristön nykytilan kuvaus

2.1. Väestöennusteet

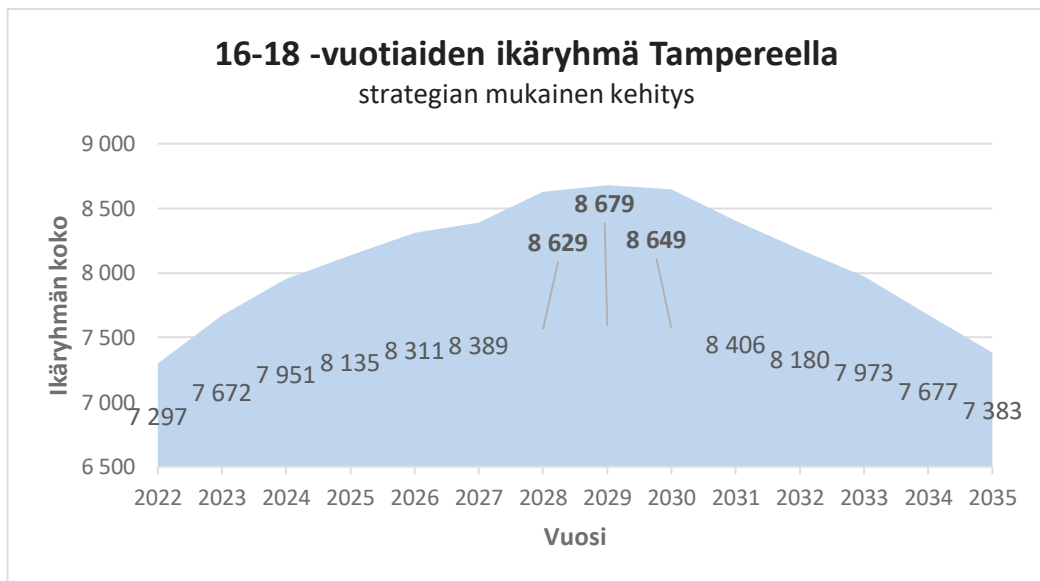
Syksyllä 2022 valmistui Tampereen kaupungin uusi väestösuunnite vuosille 2022–2040. Suunnite sisältää kolme vaihtoehtoista tulevaisuuden skenaariota ja siinä on huomioitu myös kaupungin väestönkasvu- ja rakentamistavoitteet. Kohtuullisen kasvun skenaariossa väestö kasvaa maltillisimmin, vahvan kasvun skenaariossa väestönkasvu on hieman voimakkaampaa ja strategian mukaisessa skenaariossa väestö kasvaa noin 3000 asukkaalla vuosittain. Palveluverkkoa suunnitellaan strategian mukaisen väestösuunnitteen pohjalta.

Lukiokoulutuksen kannalta keskeisimmät ikäluokat ovat 16-vuotiaat, jotka siirtyvät peruskoulusta toisen asteen koulutukseen sekä 16–18-vuotiaat, jotka muodostavat pääosan lukion opiskelijoista. Tampereen kaupungin lukioikäisen väestön kehityksen lisäksi myös kaupungin ympäristökuntien väestökehitys on otettava huomioon, sillä nuorella on toisen asteen koulutukseen vapaa hakeutumisoikeus.

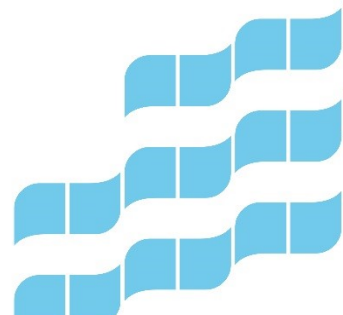

Kuva 1: Tamperelaisten 16-vuotiaiden ikäluokan kehitys strategian mukaisen väestösuunnitteen pohjalta.

Kuva 2: Tamperelaisten 16–18-vuotiaiden ikäryhmän kehitys strategian mukaisen väestösuunnitteen pohjalta.

Lukioikäisten (16–18 v.) tamperelaisten määrä on strategian mukaisen väestökehityksen perusteella suurimmillaan vuosina 2028–2030. Kasvu on kuitenkin huomattavaa jo aiemmin. Vuoden 2030 jälkeen ikäryhmän kasvu pysähtyy ja palaa lähemmäksi nykytasoa.

Kuva 3: 16-vuotiaiden ikäluokan kehitys Tampereen ympäristökunnissa. Lähde: Digi- ja väestötietovirasto, 2023; Rakennus- ja huoneistorekisterin peruspoiminta (1.1.2023). Koonnut: Jussi Välimäki, Tampereen kaupunkiseutu

Olemassa olevaan väestöön perustuvassa poiminnassa Tampereen ympäristökunnissa peruskoulunsa päättävän ikäluokan koko pysyy pitkälti nykytasolla tai kasvaa maltillisesti. Ennusteessa ei ole otettu huomioon esim. muuttoliikkeen ja uudisrakentamisen vaikutusta, joten lähtökohta poikkeaa Tampereen väestösuunnitteesta.

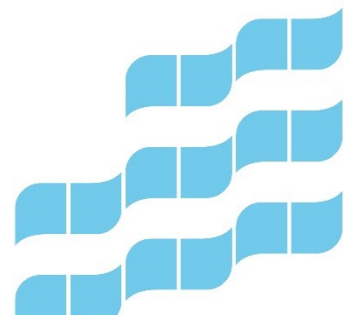
2.2. Hyvinvointi lukioissa

Lukiolaisten hyvinvointiin on syntynyt vajetta viimeisimpien vuosien aikana. Jo pandemiaa ennen valtakunnallisissa terveystieteissä tyttöjen kokema uupumus ja ahdistuneisuus lisääntyivät selvästi.

Suomen lukiolaisten liiton vuoden 2022 teettämän lukiolaisbarometrin mukaan lukiolaisten arvio omasta oppimisestaan, opiskeluinnosta ja sosiaalista tilanteista on heikentynyt. Noin kolmasosa opiskelijoista kokee tarvitsevansa enemmän tukea opiskeluun. Jopa 62 prosenttia lukiolaisista kokee, että opiskelu on henkisesti raskasta. Suuri joukko lukiolaisista (38 %) pitää opintojen ja muun elämän yhdistämistä vaikeana ja vain noin 16 prosenttia kokee opiskeluintoa aamuisin.

Pandemian aikana yksinäisyyden kokemus lisääntyi vielä ahdistuneisuuden kokemuksen rinnalla.

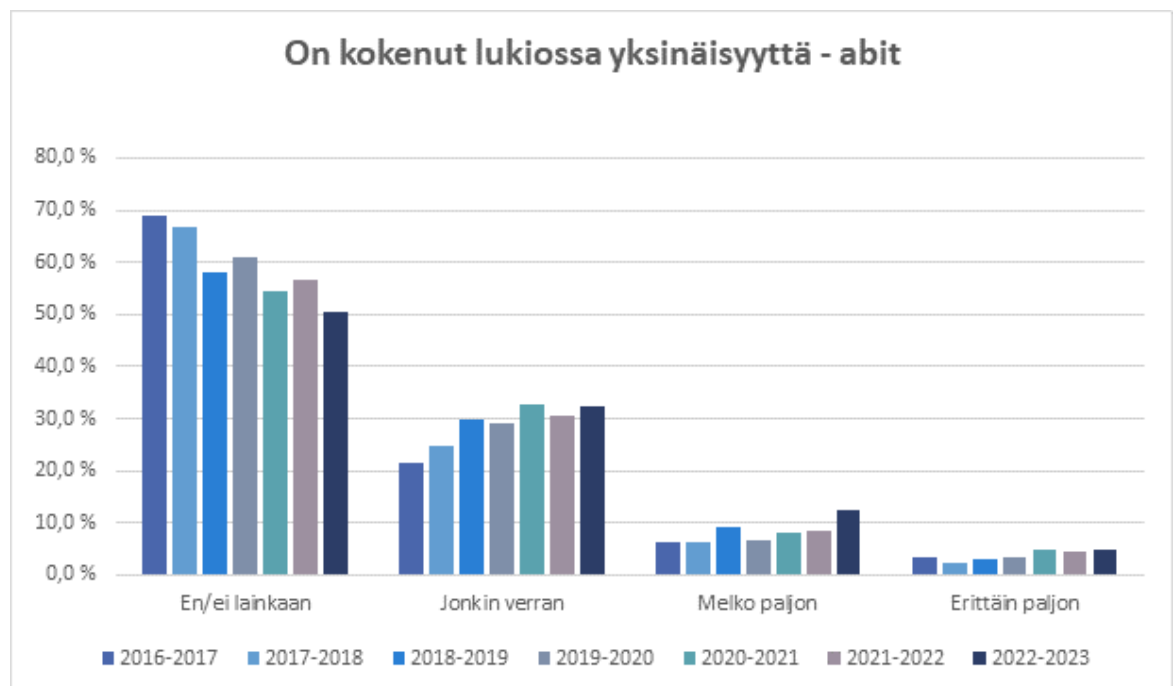
Lukiolaisbarometrin vastaajista 31 prosenttia kokee vaikeuksia läheisten ystävyyssuhteiden solmimisessa ja 28 prosenttia pitää ylipäätään opiskelutovereihin ja

yleensä ihmisiin kontaktien luomista todella vaikeana. Lähes joka kuudes kokee, ettei heillä ole ympärillään tarpeeksi ihmisiä, joihin voi tukeutua, kun on huolia tai ongelmia.

Valtakunnallisen maaliskuussa 2023 julkaistun Nuorisobarometrin mukaan nuorten kasvokkainen kohtaaminen kavereiden kanssa on vähentynyt merkittävästi, eikä ole pandemian jälkeen palautunut.

Myös Tampereen kaupungin lukiolaisilla näkyy kyselyn tuloksissa yksinäisyyden kokemuksen lisääntyminen.

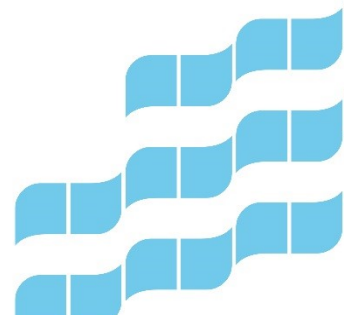

Kuva 4: Lukiolaiset ovat kokeneet yksinäisyyttä enenevässä määrin.

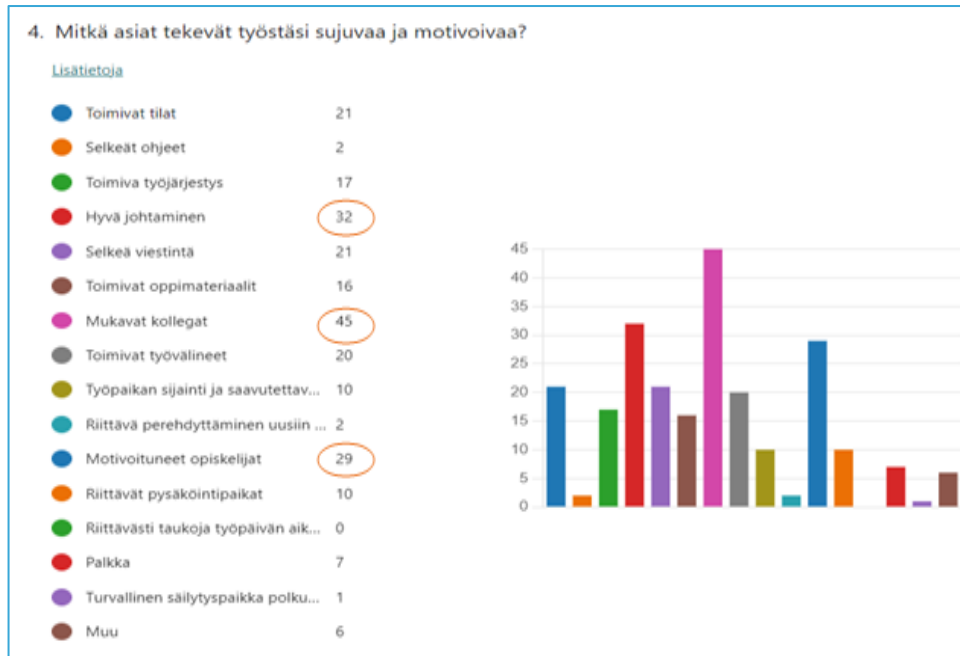
Lukiokoulutuksessa tulee seuraavina vuosina löytää hyviä toimintamalleja, joilla tuetaan lukiolaisten opintoihin ja omaan lukioon kiinnittymistä. Sekä opettajat että opiskelijat korostavat lähiopetuksen tärkeyttä. Yhteisöllisyyden edistämiseksi on tärkeää luoda lukioon selkeät rakenteet, vahvistaa ryhmänohjaajan roolia ja kouluttaa henkilöstöä edelleen osallistavaan ja vuorovaikutteiseen pedagogiikkaan, varhaiseen puuttumiseen, häirinnän tunnistamiseen sekä puheeksi ottamiseen.

Verkko- ja etäopetusta kehittämällä ei korvata lähiopetusta, mutta mahdollistetaan eri tarpeisiin joustavia opiskelupolkuja. Digitalisaatiolla voidaan edistää mm. oppimisanalytiikkaa hyödyntämällä opiskelun oikea-aikaista ja kohdistettua oppimisen tukea ja vähentää näin opiskelun kuormittavuutta.

Henkilöstön hyvinvointia on myös seurattu erilaisin kyselyin (mm. Kunta10, työntekijäkokemuskyselyt, oppilaitosten omat kyselyt, sairauspoissaolotilastot).

Palveluverkkotyön yhteydessä henkilöstölle teetetyin kyselyn vastausten mukaan työn sujuvuutta edistää erityisesti työyhteisö ja hyvä johtaminen.

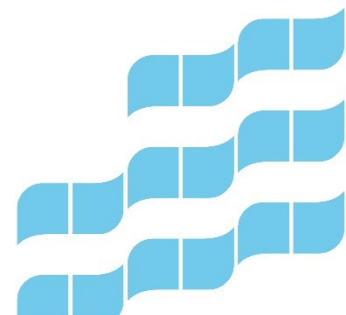
Kuva 5: Oppilaitosten koon kasvaessa johtaminen muuttuu ja jaetun johtajuuden rooli kasvaa. Lukioiden johtamisjärjestelmien kehittäminen, tiimityön lisääminen ja tehtävien organisoimien kautta voidaan edistää henkilöstön osallisuutta ja mahdollisuutta vaikuttaa omaan työhön.

2.3. Koulutuksellinen saavutettavuus

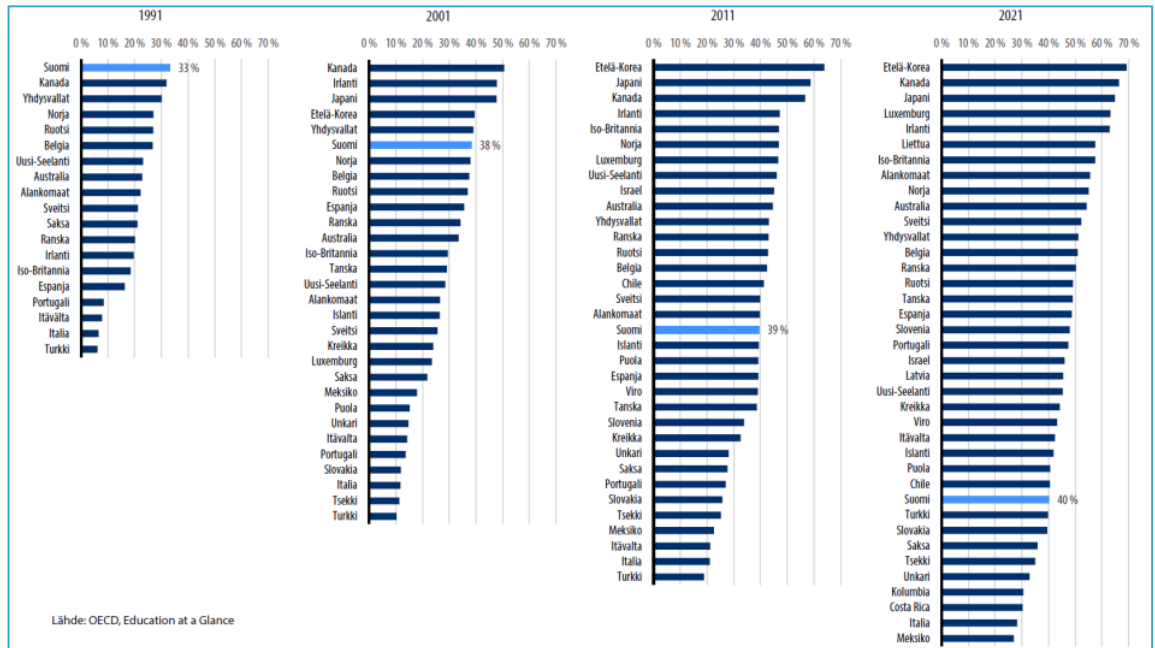
Koulutuksellisessa saavutettavuudessa on kiinnitettävä huomiota tasa-arvoisiin hakeutumismahdollisuuksiin, koulutuksen tasalaatuisuuteen ja oikein mitoitettuihin aloituspaikkamääriin.

Suomalaisten koulutustasossa on tapahtunut selvä muutos nuoremmissa ikäluokissa eli 25–34-vuotiaiden ryhmässä. Korkeakoulutettujen osuus ikäryhmästä oli 1990-luvulle tultaessa Suomessa suurin, mutta vuonna 2021 Suomi oli pudonnut OECD-maiden viimeiseen kolmannekseen. Laajennetun oppivelvollisuuden kautta pyritään huolehtimaan siitä, että kaikki nuoret saavat toisen asteen tutkinnon ja näin mahdollisuuden hakeutua korkeakouluihin. Lukiokoulutuksen käyneistä hakeutuu yli 70 prosenttia korkeakoulutukseen muutaman vuoden kuluessa lukiosta valmistumisesta, joten lukion käyneiden määrää kasvattamalla lisätään todennäköisimmin myös korkeakoulun käyneiden osuutta väestössä.

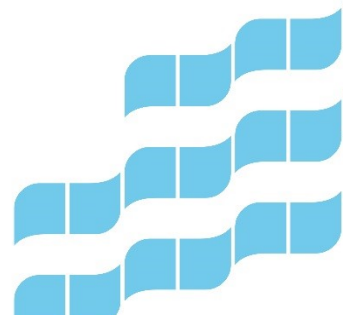
Vuoden 2019 lukiokoulutuksen palveluverkkoselvityksessä asetettiin tavoitteeksi lukiokoulutus yli 70 prosentille tamperelaisista nuorista. Ikäluokkien kasvu on kuitenkin ollut nopeaa, vieraskuntalaisten osuus pysynyt korkealla ja aloituspaikkojen lisäys

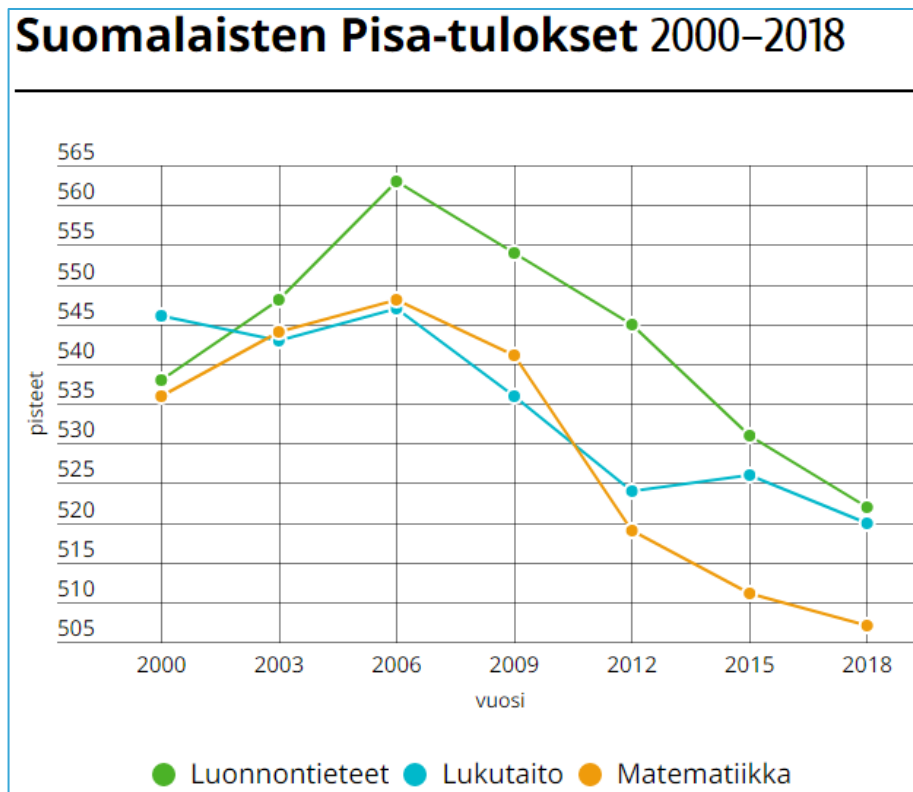

maltillista, joten tavoitteeseen ei ole päästy. Syksyllä 2022 lukiokoulutuksessa aloitti n. 56 prosenttia tamperelaisista peruskoulunsa päättäneistä. Lukua ei voida pitää riittävänä. Tämän vuoksi tulee lukiokoulutukseen saada lisätilaa, jotta aloituspaikkoja voidaan lisätä selvästi myös koulutustason nostoa ajatellen.

Kuva 6.: Suomalaisten sijoitus OECD:n koulutustasovertailussa 25–34-vuotiaiden ikäryhmässä on pudonnut merkittävästi 30 vuoden aikana.

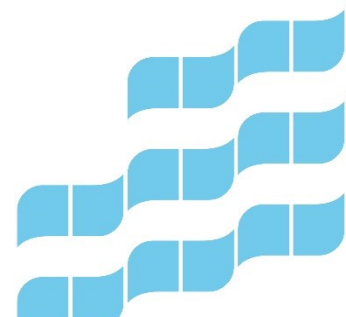

Kuva 7: Suomalaisten nuorten osaaminen on muuttunut. Pisa-tutkimuksissa tulokset ovat laskeneet selvästi. Heikentynyt lukutaito asettaa lukiolaisille ja lukio-opetukselle uusia tavoitteita. Osaamisen heikentyminen vaikuttaa myös lukio-opintojen kuormittavuuteen ja työmäärään.

Jotta osaamisen muuttumiseen ja koulutustason nostoon päästään tulee lukiokoulutuksessa panostaa ohjauksen saavutettavuuteen koko opetushenkilöstön antamana sekä oppimisen tuen oikea-aikaiseen kohdentamiseen, sekä erilaisiin oppitunneilla tapahtuviin pedagogisiin ratkaisuihin, jotka tukevat mahdollisimman hyvin oppijoita. Henkilöstön koulutus tulee kohdentaa oppimisen tuen menetelmien kehittämiseen. Vuoropuhelua perusopetuksen kanssa tulee lisätä ja tähän tulee luoda oma toimintamallinsa sekä foorumi.

2.4. Keskeisimmät säädökset

Syksyllä 2021 käyttöön otettu lukion opetussuunnitelma sekä lukiolaki (714/2018) ja oppivelvollisuuslaki (1214/2020) edellyttävät koulutuksen järjestäjää aiempaa laajemmin tarjoamaan opiskelijalle mm. henkilökohtaista ohjausta sekä muuta oppimisen tukea yksilöllisten tarpeiden mukaisesti. Oppivelvollisuuslain mukaan koulutuksen järjestäjällä on opintojen etenemisen ohjaus- ja valvontavastuu.

Lukiolaki velvoittaa yhteistyöhön perusopetuksen, lukiokoulutuksen, ammatillisen koulutuksen, vapaan sivistystyön oppilaitosten ja muiden koulutuksen järjestäjien, korkeakoulujen sekä työ- ja elinkeinoelämän toimijoiden kanssa. Lain mukaan opiskelijalla tulee olla mahdollisuus yksilöllisiin opintoja koskeviin valintoihin omassa oppilaitoksessaan tai muiden oppilaitosten ja korkeakoulujen opetusta hyväksi käyttäen. Opiskelijalla on oltava mahdollisuus myös kehittää kansainvälistä osaamista sekä työelämä- ja yrittäjyysosaamista. Osa lukiokoulutuksen oppimäärän opinnoista on järjestettävä yhteistyössä yhden tai useamman korkeakoulun kanssa.

Lukiolaissa tarkoitettu opetus ja ohjaus sekä oppimateriaalit ja työvälineet ovat lähtökohtaisesti opiskelijalle maksuttomia. Tampereen kaupungin lukiot ovat siirtyneet syksystä 2021 alkaen digitaalisiin oppimateriaaleihin, mikä on tarkoituksenmukainen toimintatapa nykyisessä tilanteessa. Tämä edellyttää, että kaikille opiskelijoille tarjotaan käyttöön kannettava tietokone. Myös digitaalisen ylioppilastutkinnon vuoksi opiskelijoilla tulee olla henkilökohtainen tietokone lukio-opintojen aikana, jotta he voivat saavuttaa tarvittavat valmiudet ja digitaidot ennen kirjoituksia. Opintoja täydentävistä vapaaehtoisista opintoretkestä, vierailuista, tapahtumista ja muista vastaavista toiminnoista voidaan lain mukaan periä kohtuullisia maksuja.

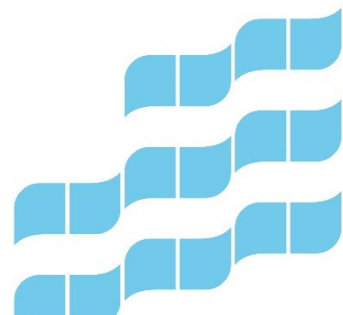
Kasvavan opiskelijamäärän ohella laajennettu oppivelvollisuus ja muut säädösten asettamat vaatimukset sekä tarve panostaa mm. opiskelijoiden hyvinvointiin ja yhteisöllisyyteen asettavat lukioden toiminnalle ja resursoinnille uusia haasteita. Lukioden johtamisjärjestelmää sekä vastuiden jakamista on kehitettävä ja opetushenkilöstön lisäksi tarvitaan myös muuta opiskelijoiden kanssa työskentelevää henkilöstöä. Toimintaympäristön muutokset on otettava huomioon myös tila- ja henkilöstösuunnittelussa.

3. Taustaselvitykset

3.1. Henkilöstö- ja opiskelijakyselyt

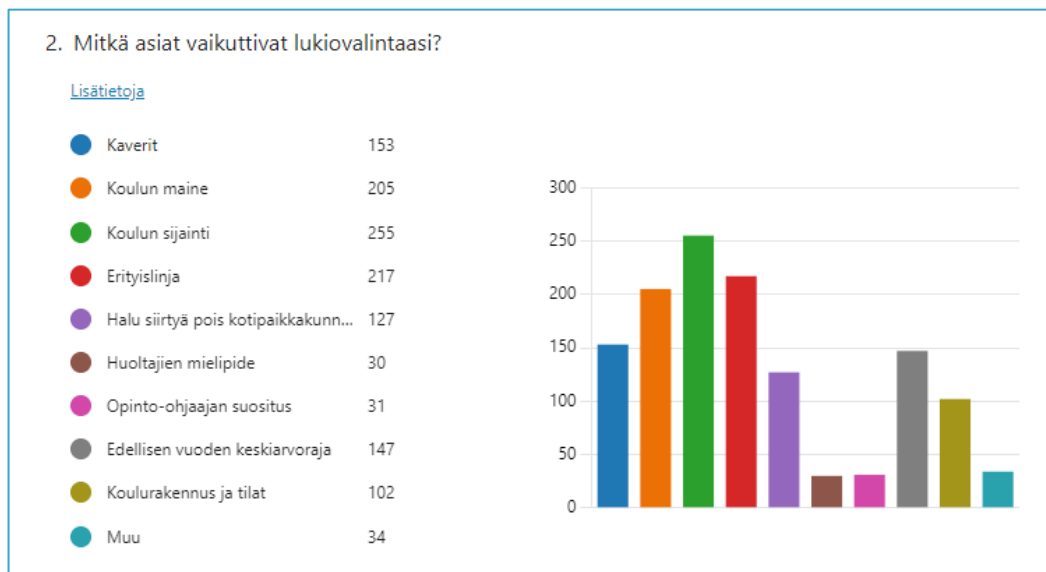
Palveluverkkoselvitykseen kuultiin henkilöstön ja opiskelijoiden näkemyksiä sekä lukioden toimintaympäristön että sijainnin näkökulmasta. Heille teetettiin loppuvuonna 2022 samankaltaiset kyselyt, joissa osa kysymyksistä oli räätälöity kohderyhmän mukaan. Opiskelijoiden kyselyyn vastasivat lukion toisen vuoden opiskelijat. Henkilöstön kyselyt lähetettiin kaikille henkilöstöön kuuluville. Vastauksia saatiin opiskelijoiden kyselyyn 530 ja henkilöstön kyselyyn 81.

Opiskelijoiden lukion valintaan vaikuttivat ensisijaisesti lukion sijainti, maine ja erityistehtävä. Tällä hetkellä suurin osa lukioista sijaitsee keskusta-alueella ja tämän

vuoksi myös tulevien ratkaisujen täytyy sijaita keskustan välittömässä läheisyydessä, vähintäänkin lähellä ratikkareittiä.

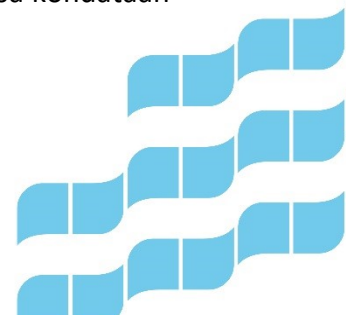
Vastauksissa korostuu myös halu siirtyä pois omalta kotipaikkakunnalta. Tampereen lukioissa opiskelevista lähes 40 % on Tampereen kaupungin ulkopuolelta, lähinnä lähiseudulta. Erityistehtävien perusteella lukioihin hakeudutaan kuitenkin ympäri Suomea. Toisen asteen koulutukseen on vapaa hakeutuminen ja Tampereen vetovoima näkyy myös siinä, että lukiokoulutukseen hakeudutaan Tampereelle myös kaukaa. Tämä nostaa keskiarvorajoja ja jättää tamperelaisia alhaisemmillä ja keskitason tuloksilla lukioon hakevia nuoria Tampereen lukioiden ulkopuolelle.

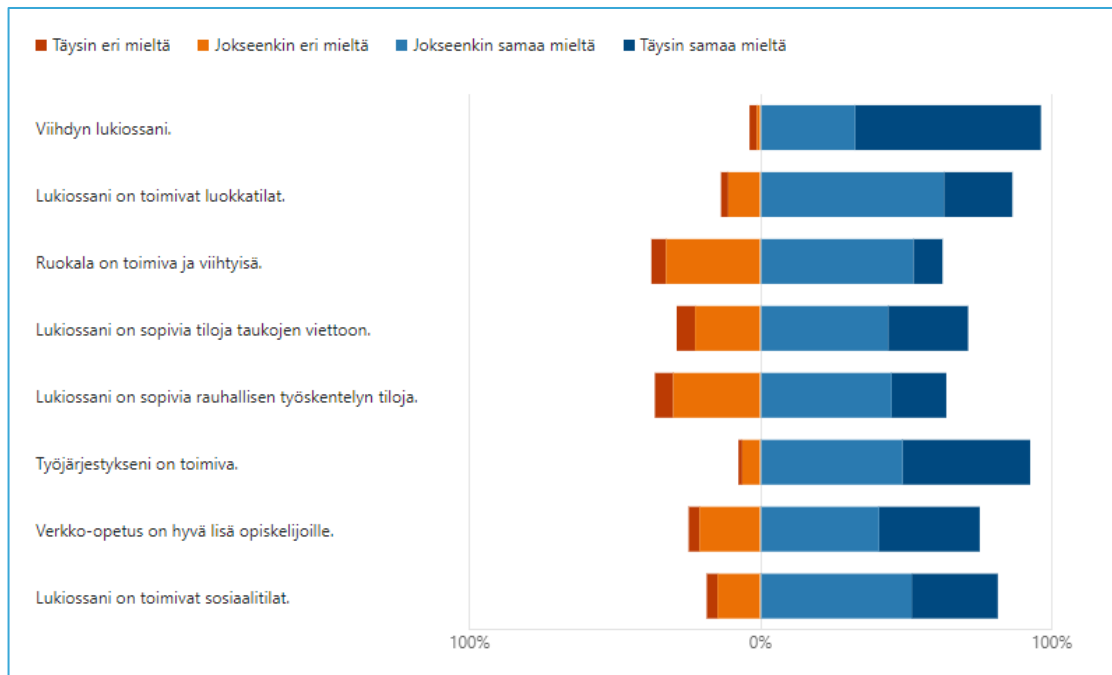
Kuva 8. Opiskelijoiden lukiovalintaan vaikuttivat eniten sijainti, koulun maine ja erityislinja.

Opiskelijoilta kysyttiin kolmea asiaa, jotka heidän mielestään kuuluvat tulevaisuudessa lukiolaisen kouluviikkoon. Opiskelijoista 85 % vastasi, että lähiopetus kuuluu tulevaisuudessakin lukiolaisen kouluviikkoon. Vain alle puolet vastaajista valitsi kouluviikkoon kuuluvaksi verkko-opinnot ja 20 % etäopetustuokiot. Näitä tärkeämpänä nähtiin retket ja vierailut. Lähiopetus on siis opiskelijoiden mielestä lukiossa opiskelun ensisijainen muoto myös tulevaisuudessa. Verkko- ja etäopetuksella voidaan täydentää opiskelijan opintoja sekä tarjota joustavia opiskelumuotoja.

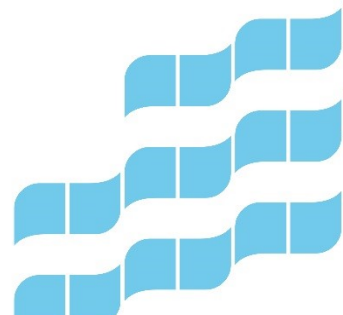
Sekä henkilöstön että opiskelijoiden vastauksissa korostuivat kollegoiden, kavereiden, lounaan ja taukojen merkitys selkeästi viihtyvyyttä lisäävinä asioina. Molemmat vastaajaryhmät myös arvioivat, että tällä hetkellä ruokalatilat ovat meluisia ja ahtaita. Myös hiljaisen ja tiimityöskentelyn tiloja on lukioissa tällä hetkellä liian vähän. Pohdittaessa tulevaisuuden tilaratkaisuja täytyy ottaa huomioon, että ruokalat ovat tarpeeksi suuria ja viihtyisiä. Ruokala toimii yleensä myös paikkana, jossa kohdataan

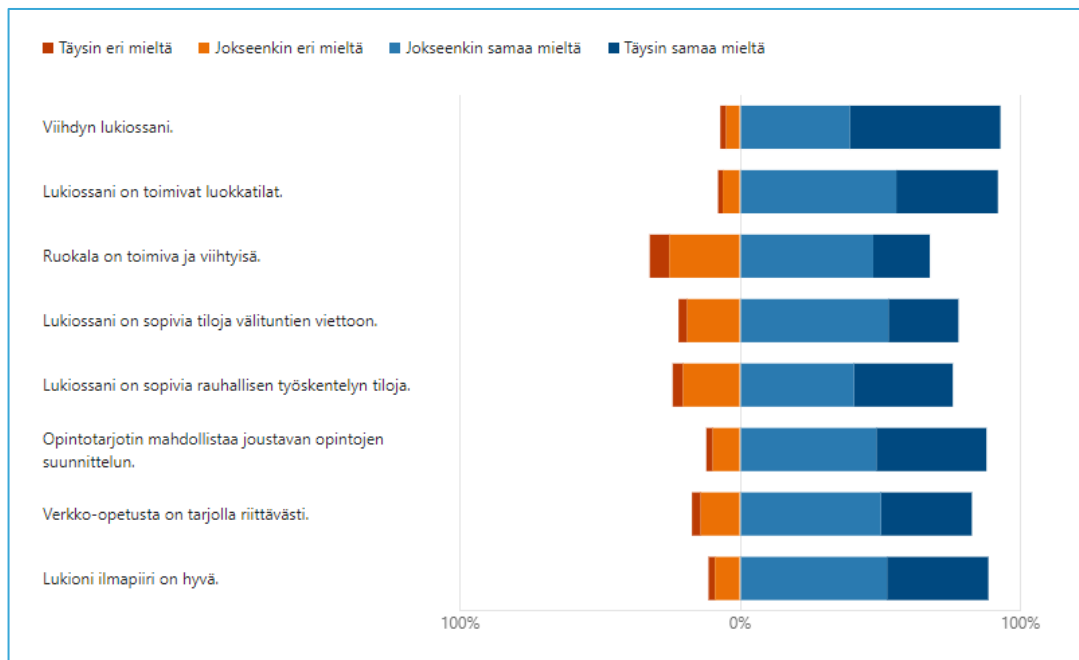

kavereita ja kollegoita. Hyvin suunnitellun ruokalan tiloja voi myös käyttää monimuotoisesti. Rauhallisen työskentelyn tilojen lisääminen on tärkeää, jotta sekä opiskelijoilla että henkilöstöllä on mahdollisuus työskennellä lukion tiloissa keskeytyksettä. Myös erilaisten pienryhmätyöskentelyyn soveltuvien tilojen riittävyys on tärkeää. Lukio-opetuksessa tehdään paljon pienryhmä- ja tiimityöskentelyä, jolloin siihen tulee myös olla soveltuvat tilat. Sujuvat ruokailut, tauot ja kohtaamisen mahdollistavat tilat lisäävät jaksamista ja viihtyvyyttä oppilaitoksissa.

Kuva 9: Henkilöstön kyselyn tulokset. Tällä hetkellä ruokalot koetaan ahtaiksi ja meluisiksi. Rauhallisen työskentelyn tiloja ei myöskään ole tarpeeksi.

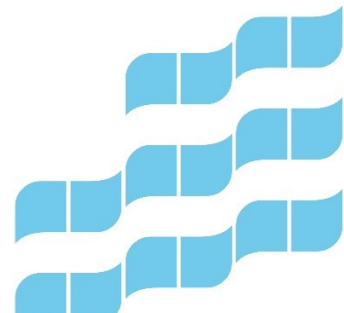

Kuva 10: Opiskelijoiden kyselyn tulokset. Opiskelijoiden tulokset ovat samansuuntaisia kuin henkilöstön.

Turvallisuuden tunteen edistämisestä ja turvallisuuteen liittyvistä huolettavista asioista kysyttiin molemmilta vastaajaryhmiltä. Sekä henkilöstön että opiskelijoiden vastauksissa näkyivät tilan ahtaus ja suuret opiskelijamäärät huolettavina asioina ja turvallisuuden tunnetta edistävänä asiana riittävä henkilöstön määrä ja lukittavat ulko-ovet. Sekä henkilöstö että opiskelijat kokevat myös huolta jaksamisesta ja sen vaikutuksesta turvallisuuden tunteeseen. Molempien vastauksissa korostui turvallisuutta edistävinä asioina ilmapiirin avoimuus ja suvaitsevaisuus.

Opiskelijoista kuitenkin jopa 42 % kokee lukionsa turvalliseksi ja tämä kohosi kaikista suosituimmaksi vaihtoehdoksi, kun opiskelijoiden piti kuvata lukion ilmapiiriä valitsemalla neljä kuvaavaa vaihtoehtoa. Henkilöstöstä vähän alle puolet koki lukion ilmapiirin turvalliseksi. Heillä suosituin vaihtoehto oli suvaitsevainen, kun taas opiskelijoilla vain 28 % valitsi tämän vaihtoehdon. Eroa on myös siinä, kuinka tukea antavan lukion ilmapiiri koettiin. Henkilöstöstä tämän vaihtoehdon valitsi 42 % ja opiskelijoista vain 18 %. Sen sijaan opiskelijat pitivät lukion ilmapiiriä luovana (32 %), kun taas henkilöstöstä vain 21 % valitsi tämän vaihtoehdon. Henkilöstön ja opiskelijoiden vastaukset lukion ilmapiiristä siis erosivat joiltain osin merkittävästi. Tässä voi olla kyse eri näkökulmista ja ikäerosta, mutta myös siitä, että lukion ilmapiiri on pitkälti peräisin myös yleisestä viihtyvyydestä sekä toimivasta johtamisjärjestelmästä. Hyvän ilmapiirin ja turvallisen ympäristön edistäminen tulevaisissa tilaratkaisuissa on olennaisen tärkeää.

Henkilöstöltä kysyttiin neljä tärkeintä yhteistyökumppania. Kaikista tärkeimpänä nähtiin muut kaupungin lukiot. Sen jälkeen seudulliset ainetiimit eli saman aineen

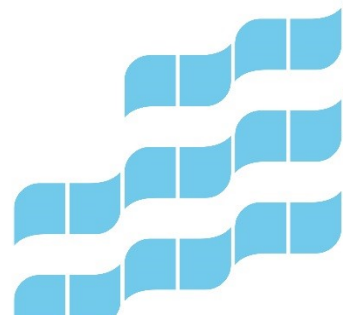

opettajien muodostamat tiimit, joihin kuuluu opettajia myös yksityisistä ja seudun lukioista. Ainetiimit kokoontuvat kaksi kertaa lukuvuodessa ja pitävät yhteyttä myös tapaamisten välissä. Tampereen yliopisto koettiin myös tärkeäksi yhteistyökumppaniksi, samoin yksityiset ja seudun lukiot. Sen sijaan perusopetuksen tai ammatillisen koulutuksen rooli yhteistyökumppanina ei korostunut vastauksissa.

3.2. Muille koulutuksenjärjestäjille tehty kysely

Tampereella toimiville muiden lukiokoulutuksen järjestäjien lukioille sekä ympäristökuntien lukioille (Kangasala, Ylöjärvi, Pirkkala, Lempäälä, Nokia ja Orivesi) lähetettiin marraskuussa 2022 kysely, jossa tiedusteltiin mm. syksyn 2022 opiskelijamäärää, tamperelaisten opiskelijoiden ja suomi toisena kielenä opiskelijoiden (S2) määrää sekä suunnitelmia tulevien vuosien aloituspaikkamäärän kehityksestä. Vastaukset on koottu alla oleviin taulukoihin.

Kunta/ lukio	Opiskelija- määrä 20.9.2022	Tampere- laisia opisk.	S2 opisk.	Painotukset (Hakuopas 2023)	Aloituspaikka- määrien kehitys (arvio 2023–30)
Kangasala	431	28	6	musiikkilinja	2023: 115+20 aloituspaikkamäärä pysyy ennallaan
Lempäälä	425	10	3		2023: 140 aloituspaikkamäärä pysyy ennallaan
Nokia	490	28	14		2023: 170 lisätilan valmistuttua v. 2022 on al.paikat nostettu 145 ->170
Orivesi	143	3	0	- kirjoittajalukio - lentopallo- ja urheilulinja	2023: 70+15+15 aloituspaikkamäärä pysyy ennallaan
Pirkkala	267	17	2		2023: 85 aloituspaikkamäärä pysyy ennallaan
Ylöjärvi	502	93	6	yrittäjyymlinja	2023: 125+40 esitys: aloituspaikkamäärä kasvaa 40:llä v. 2026
Yhteensä	2258	179	31		

Lukio	Opiskelijamäärä 20.9.2022	Tampere- laisia opisk.	S2 opisk.	Painotukset (Hakuopas 2023)	Aloituspaikkamäärien kehitys (arvio 2023–30)
Kalevan lukio	658	479	29	musiikkilinja	2023: 180+20 aloituspaikkojen lisääminen edellyttää lisärakentamista
Tampereen yhteiskoulun lukio	915	519	8	ilmaisutaito	2023: 250 aloituspaikkamäärä pysyy ennallaan
Norssin lukio	266	186	12	- talous- ja - elinkeinoeläm än linja - sirkustaiteen linja	2023: 45+30+10 aloituspaikkamäärä pysyy ennallaan
Yhteensä	1839	1184	49		

Syksyllä 2022 tamperelaisten opiskelijoiden osuus ympäristökuntien lukioissa on noin 8 %. Eniten tamperelaisia on Ylöjärven lukiossa. Tampereella toimivissa muiden koulutuksenjärjestäjien lukioissa tamperelaisten osuus on noin 64 %.

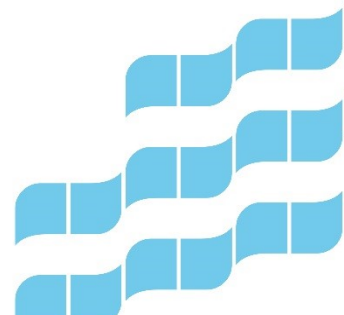
Yhteenvedona lukion aloituspaikkamäärien kehityksestä Tampereen seudulla voidaan todeta, että Tampereella toimivilla muilla lukiokoulutuksen järjestäjillä ei ole lähivuosina suunnitelmassa merkittäviä aloituspaikkojen lisäyksiä. Ympäristökunnista Nokialla on lukion aloituspaikkamäärää vuonna 2022 nostettu 25:llä ja Ylöjärvellä on toimielinten käsittelyssä laajennussuunnitelma, joka mahdollistaa muutaman vuoden sisällä lukion aloituspaikkamäärän kasvattamisen 40 opiskelijalla. Muissa kunnissa aloituspaikkamäärä pysyy lähivuodet nykyisellä tasolla.

3.3. Esittelyt ja osallistamiset

Palveluverkkotyöryhmä on kokoontunut kahdeksan kertaa. Kokoontumisissa on keskusteltu väestöennusteista, lisätilavaihtoehdoista, koulutustasosta, vaikutusten arvioinnista sekä johtopäätöksistä. Henkilöstölle ja toisen vuoden opiskelijoille teetettiin kysely palveluverkkotyön tueksi (katso luku 3.1.).

Palveluverkkotyötä on esitelty ja aiheesta keskusteltu eri tilaisuuksissa.

- Elinvoiman ja kilpailukyvyn johtoryhmä 11.1.23 ja 18.1.23

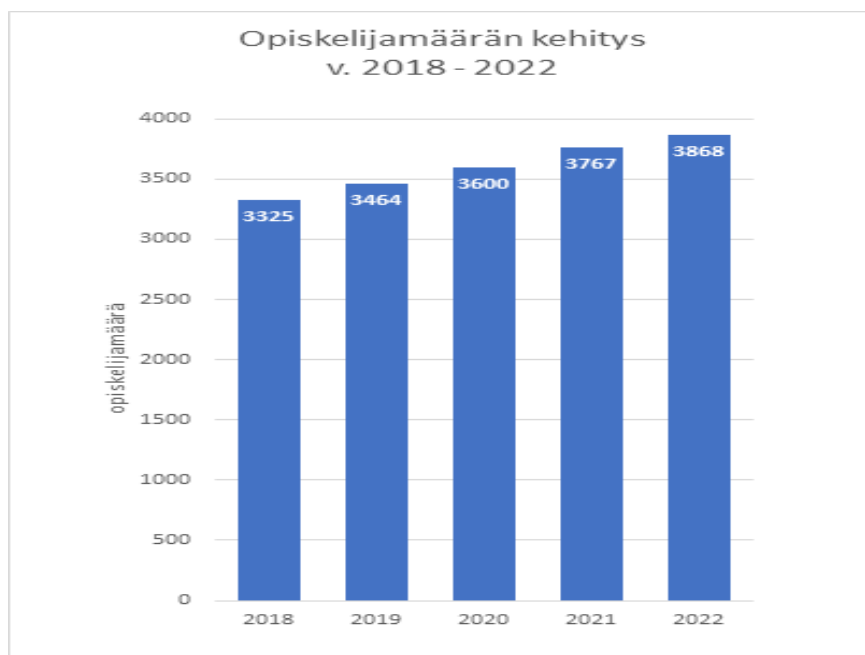

- Seudullinen lukiokoulutuksen työryhmä 15.2.23
- Seuturehtrit 16.2.23
- Sivistyspalveluiden seututyöryhmä 16.2.23
- Lukioiden johtoryhmien ja opiskelijakuntien seminaaripäivä 22.2.23
- Kaupungin palveluiden, investointien ja maankäytön ohjausryhmä 23.2.23
- Henkilöstö 7.3.23
- Opiskelijakuntien ja Nuorisovaltuuston edustajien tapaaminen 21.4.23
- Elinvoiman ja kilpailukyvyn johtoryhmä 24.5.23
- Nuorisovaltuuston edustajien tapaaminen 25.5.23

4. Johtopäätökset / Tulevaisuus

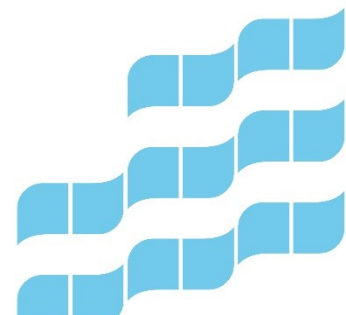
4.1. Opiskelijamäärien kehitys ja Pyyrikintie 2:n käyttöönotto

Lukioiden aloituspaikkamääriä on lisätty edellisen palveluverkkoselvityksen mukaisesti vuosittain. Opiskelijamäärä on kasvanut kaupungin lukioissa yli 500:lla viiden viime vuoden aikana.

vuosi	2018	2019	2020	2021	2022
vieraspaikkakuntalaiset %	37,0	37,3	37,9	35,8	36,3

Kuva 11. Opiskelijamäärää on kasvatettu olemassa oleviin kiinteistöihin noin 500:lla vuodesta 2018. Vieraspaiikkakuntalaisten opiskelijoiden osuus on pysynyt suunnilleen samana.

Vuoden 2019 lukiokoulutuksen palveluverkkoselvityksen mukaisesti kaupungin lukiokoulutukselle tulee uutta tilaa syksyn 2023 aikana, kun Pyynikintie 2:een valmistuu tilaa lukiokoulutukselle. Tällöin tilaan muuttaa väistöön Lyseon lukio oman lukiorakennuksensa remontin ajaksi.

Lukuvuoden 2025–2026 aikana Hatanpään lukio pääsee muuttamaan Pyynikintielle. Pyynikintien tilat tuovat lukiokoulutukselle lisätilaa korkeintaan 350 opiskelijalle. Lisätilan tarve on kuitenkin lähes tuhannelle opiskelijalle. Lisää tilaa tarvitaan siis vielä 500–600 opiskelijalle.

Opettaja- ja opiskelijakunnalta tulleen esityksen mukaisesti esitetään Hatanpään lukion nimen muuttamista Pyynikin lukioksi 1.8.2025 alkaen.

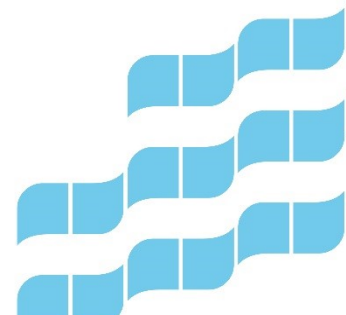
Oheisessa taulukossa on kuvattuna opiskelijamäärän kehitys. Aloituspaiikkoja lisätään strategian mukaisen väestönkehityksen mukaisesti. Paikkoja lisätään myös, jotta ikäluokasta vähintään 60 % pääsisi lukiokoulutukseen. Taulukossa lukio-opintojaan pidentävien osuudeksi on laskettu 37 % ikäluokasta.

	2022– 2023	2023– 2024	2024– 2025	2025– 2026	2026– 2027	2027– 2028	2028– 2029	2029– 2030
1	1214	1245	1335	1360	1400	1455	1525	1540
2	1150	1210	1245	1335	1360	1400	1455	1525
3	1100	1150	1210	1245	1335	1360	1400	1455
4	396	407	425	447	461	494	503	518
yht.	3860	4012	4215	4387	4556	4709	4883	5038

Kasvua opiskelijamäärissä tapahtuu vuosikymmenen loppuun saakka, minkä jälkeen kasvu taittuu. Kokonaisopiskelijamäärä ei kuitenkaan laske huomattavasti, jos lukiopaikkoja tarjotaan suuremmalle osalle ikäluokasta. Lisätilan tarve on olemassa koko seuraavankin vuosikymmenen.

4.2. Englanninkielinen lukiokoulutus

Lukiokoulutuksen kielellistä saavutettavuutta edistetään kouluttamalla henkilöstöä kielitietoiseen opettamiseen sekä käynnistämällä englanninkielinen lukiokoulutus. Englanninkielisen lukiokoulutuksen kohderyhmänä ovat opiskelijat, joiden suomen tai ruotsin kieli ei riitä lukio-opintojen alussa lukio-opiskeluun. Tällaisia ovat esim. nuoret, jotka ovat suorittaneet perusopetuksen tai vastaavat opinnot muulla kuin kotimaisilla kielillä. Tasa-arvoisen opinpolun näkökulmasta on tärkeää tarjota mahdollisuus jatkaa

englanninkielisiä opintoja lukiokoulutuksessa myös niille, jotka ovat suorittaneet englanninkielisen perusopetuksen.

Valtakunnallisesti tulisi mahdollistaa kaupungin pormestariohjelmassakin esiin nostettu englanninkielinen ylioppilastutkinto. Englanninkielinen lukiokoulutus on volyymiltään pientä eikä kuitenkaan missään muodossa korvaa kotimaisilla kielillä annettavaa lukiokoulutusta.

Syksyllä 2025 esitetään käynnistettäväksi englanninkielinen lukiolinja. Linjasta tulee oma hakukohteensa. Vuosien 2023 ja 2024 aikana laaditaan linjan opetussuunnitelma, koulutetaan ja rekrytoidaan henkilöstöä sekä valmistellaan sisäänoton kriteerit sekä selvitetään tarpeellinen aloituspaikkamäärä.

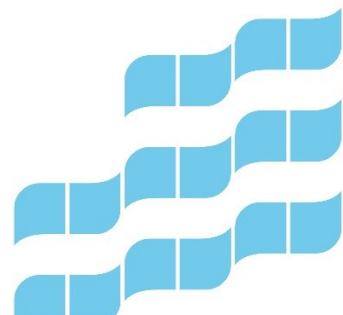
Englanninkielinen lukiokoulutus käynnistyy Pyynikillä Pyynikin lukiossa. Sijainti IB-lukion läheisyydessä tuo synergiaa mm. opetuksen järjestelyissä. Tampereen kaupungin englanninkielinen koulupolku keskittyy näin Pyynikin alueelle. Alueella sijaitsee myös Tampereen kansainvälinen peruskoulu, FISTA.

5. Lisätilan ratkaisuvaihtoehdot

Lukiokoulutus tarvitsee lisätilaa. Lisätilan tarve on ehdoton syksystä 2027 alkaen.

Lisätilavaihtoehtojen pohdinnassa tutkittiin mahdollisuutta laajentaa nykyisiä lukioita, toteuttaa tilapäiselementtejä lukioiden piha-alueille, tilojen yhteiskäyttöä perusopetuksen kanssa ja lukion sijoittamista kaupungin hallinnoimiin vapaisiin/vapautuviin tiloihin. Nämä vaihtoehdot eivät kuitenkaan osoittautuneet mahdollisiksi. Selvitettiin myös mahdollisuutta yhteistyöhön lukiokoulutuksen, konservatorion ja PMO:n yhteistiloille Pyynikillä. Tämäkään vaihtoehto ei ole osoittautunut kustannustehokkaaksi eikä liikenteellisen saavutettavuuden kannalta mielekkääksi, sillä alueen liikenteellistä kuormaa ei suositella enää lisättäväksi. Palveluverkkojen yhteensovittamista tehtiin siis perusopetuksen ja kulttuurin kanssa.

Tilavaihtoehtoja selvitettiin yhteistyössä Kitian (Kiinteistöt, tilat ja asuntopolitiikka) kanssa. Esiin nousi kolme mahdollista tilavaihtoehtoa; Suomen Yliopistokiinteistöt Oy:n (SYK) Pinni A, Tredun-kiinteistöjen Tredun Sammonkadun kiinteistön lisärakentaminen sekä rakentuva Hakametsä Sport Campus (HSC) -alue. Neuvotteluja on käyty siis SYK:n edustajan, Tredunkiinteistöjen edustajan sekä Hakametsän kehityksestä vastaavien Tampereen kaupungin, Peab Oy:n ja YH Kodit Oy:n edustajien kanssa.

Kuva 12: Lisätilavaihtoehdot kartalla

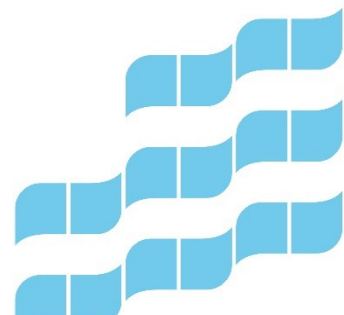
Lapsi- ja ympäristövaikutusten arvioinnissa opiskelijakuntien edustajien tapaamisessa nuoret toivoivat uudelta yksiköltä hyvää saavutettavuutta julkisilla kulkuvälineillä, sijaintia keskustan tuntumassa, tiloja kohtaamisille sekä hiljaiselle työskentelylle. Tiloissa toivotaan olevan viihtyisyyttä ja yhteisöllisyyttä edistäviä elementtejä kuten kahvila, kasveja, ryhmätyöpisteitä, esiintymislava yhteistiloissa ja kierrätysmateriaaleista valmistettuja kalusteita. Nuorisovaltuuston edustajat pitivät lukion sijainnissa tärkeänä myös palveluiden ja harrastusmahdollisuuksien läheisyyttä.

Lukion toisen vuoden opiskelijat korostavat lukioihin hakeutumisessa sijaintia, erityislinjoja ja oppilaitoksen mainetta.

Uuden lukioyksikön tulee siis sijaita liikenteellisesti saavutettavalla paikalla kuormittamatta yksittäisiä linjoja ja keskustan tuntumassa. Toimintaympäristön tulee tukea liikkuvaa opiskelua ja mahdollistaa liikkumista myös taukojen aikana.

Henkilöstö nostaa esiin myös kohtaamisten merkityksen koulupäivän aikana. Eriyksen tärkeänä nähdään rauhallinen ja viihtyisä ruokailuhetki niin opettajien kuin opiskelijoiden vastauksissa (katso luku 3.1.).

Uusi yksikkö mahdollistaa uuden painotuksen tuomisen lukiokoulutukseen. Sijainti toisten oppilaitosten läheisyydessä avaa mahdollisuuksia yhteistyölle ja tilojen yhteiskäytölle. Yhteiskäyttöiset tilat tuovat kustannussäästöä ja vähentävät ympäristökuormitusta. Uusi yksikkö voidaan sijoittaa olemassa olevan lukion alaisuuteen, jolloin voidaan luoda uudenlaista hallinnollista mallia.

Vaikutusten arvioinnissa huomioitiin siis hankkeen kaupunkistrategian mukaisuus (yhdenvertaiset yksilöt, tekevät yhteisöt, hiilineutraaleja tekoja, tulevaisuuden edelläkävijyyttä), kustannusvaikutukset, tilat ja turvallisuus (yhteiskäyttöisyys, tehokkuus), sijainti, ympäristövaikutukset sekä hyvinvointivaikutukset osana lapsi- ja nuorisovaikutuksia. Vaikutusten arviointia tehtiin työryhmässä ja opiskelijoiden edustajien kanssa.

Kaikki kolme vaihtoehtoa sijaitsevat lukiokoulutuksen näkökulmasta hyvällä paikalla. Kukin vaihtoehto mahdollistaa myös uudenlaista oppilaitosten välistä yhteistyötä ja tarjoaa mahdollisuutta kehittää lukiokoulutuksen joustavia oppimisen polkuja. Alustavissa kustannuksissa ei ole merkittäviä eroja, poikkeamaa syntyy vuokrattavan pinta-alan määrissä, millä on vaikutuksia kustannuksiin. Kokonaisvaikutusten arvioinnissa Hakametsä Sport Campukselle sijoittuva lukion lisätila osoittautui parhaaksi vaihtoehdoksi ja jatkoneuvotteluja esitetään käytäväksi Hakametsän kehitystä edustavien tahojen kanssa. Uusi toimipiste yhdistyy hallinnollisesti Sammon keskuslukion alaisuuteen, tuo mahdollisuutta kehittää liikkuvaa opiskelua, urheilulinjaa sekä täysin uusia yhteiskäyttöisiä tilaratkaisuja. Hakametsän alueelle valmistellaan uutta liikunnan ekosysteemiä yhteistyössä useiden oppilaitosten kanssa. Uudenlainen tilojen yhteiskäyttö ja sijoittuminen erilaisten toimintojen yhteiseen rakennukseen vahvistaa myös kaupungin vetovoimaa ja on panostus tulevaisuuden innovatiivisiin oppimisympäristöihin ja koulutukseen. Yhteiskäyttöisyys vähentää myös rakennuksen ympäristökuormaa, kun tilat eivät ole suunniteltu vain ensisijaisesti lukiokoulutuksen käyttöön, kuten muissa vaihtoehdoissa.

Mahdollisena riskinä tunnistetaan hankkeen aikataulun siirtyminen. Lukiokoulutukselle on kuitenkin varmistettava lisätilat syksyksi 2027. Yhtenä vaihtoehtona on esim. entiselle Kalevanpuiston koulun tontille toteutettava tilapäinen siirtokelpoinen ratkaisu.

